

**NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU
BESTEMMINGSPLAN
LANDBOUWONTWIKKELINGSGEBIEDEN
BELTRUMSE VELD, RUURLOSE BROEK, MARIENVELDE**

GEMEENTEN BERKELLAND & OOST-GELRE

18 december 2008
B02023/CE8/096/000029

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en m.e.r.-plicht	3
1.2	Doel van Notitie Reikwijdte en Detailniveau	5
1.3	Vervolg richting planMER	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Inhoudelijke opzet planmer	7
2.1	Doel en overzicht aanpak van het planMER	7
2.2	Reikwijdte en detailniveau	7
2.3	Beleidskaders	8
2.3.1	Reconstructieplan Achterhoek & Liemers	8
2.3.2	Ruimtelijke Visie landbouwonwikkingsgebieden	10
2.3.3	Actuele beleidsontwikkelingen	10
2.4	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	13
2.4.1	Ontwikkelingen in de landbouw	13
2.4.2	Landschap en cultuurhistorie	15
2.4.3	Natuur	16
2.4.4	Geur	17
2.4.5	Verkeer	18
2.4.6	Luchtkwaliteit	18
2.5	Huidige situatie veehouderij	19
2.6	Scenario's autonome ontwikkeling intensieve veehouderij	19
2.6.1	Trendmatige ontwikkeling Intensieve veehouderij: scenario nulgroei	20
2.6.2	Mogelijke toename intensieve veehouderij; Groei scenario	21
2.7	Alternatievenontwikkeling intensieve veehouderij	21
2.7.1	Landbouwonwikkingsgebieden	22
2.7.2	Verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden	23
2.8	Resumé scenario's, alternatieven en referentie	23
2.9	Beoordelen van alternatieven	23
3	Procedure en planning	27
3.1	Overzicht procedure plan-m.e.r.	27
3.2	Raadpleging	27
3.3	Reacties op deze notitie	28
3.3.1	Verdere verwerking van de inspraak in het PlanMER	28
	Colofon	29

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING EN M.E.R.-PLICHT

Nieuw bestemmingsplan voor de landbouwontwikkelingsgebieden

Voor de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) Beltrumse Veld, Ruurlose Broek en Mariënveld bereiden de colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Berkelland en Oost Gelre een nieuw bestemmingsplan voor. Vrij recent hebben de beide gemeenteraden een ruimtelijke visie vastgesteld voor de drie landbouwontwikkelingsgebieden.

De gemeente Berkelland neemt de landbouwontwikkelingsgebieden mee in de actualisering van het bestemmingsplan voor het gehele buitengebied (integraal plan). Oost Gelre maakt alleen een bestemmingsplan voor de LOG's en maakt waarschijnlijk gebruik van wijzigingsbevoegdheden (facetplan). Deze gemeente is nog niet gestart met een integraal bestemmingsplan voor het hele buitengebied. Voor het plan-MER blijven beide gemeenten wel gezamenlijk optrekken ten behoeve van een vergelijkbaar vestigingsbeleid. Eventuele verzoeken tot nieuwvestiging of uitbreiding van Intensieve Veehouderij die binnenkomen worden in behandeling genomen en met een projectbesluit, volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro), afgehandeld. De verzoeken van voor 1 juli 2008¹ worden afgehandeld met 'artikel 19, lid 2-procedure' volgens de oude Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

De belangrijkste ontwikkeling in de LOG's is het vestigingsbeleid van de intensieve veehouderij. Intensieve veehouderij is het bedrijfsmatig houden van dieren zonder dat het bedrijf hoeft te beschikken over grond bestemd voor de voerproductie van deze dieren. In Oost Gelre en Berkelland gaat het voornamelijk om varkens- en pluimveebedrijven.

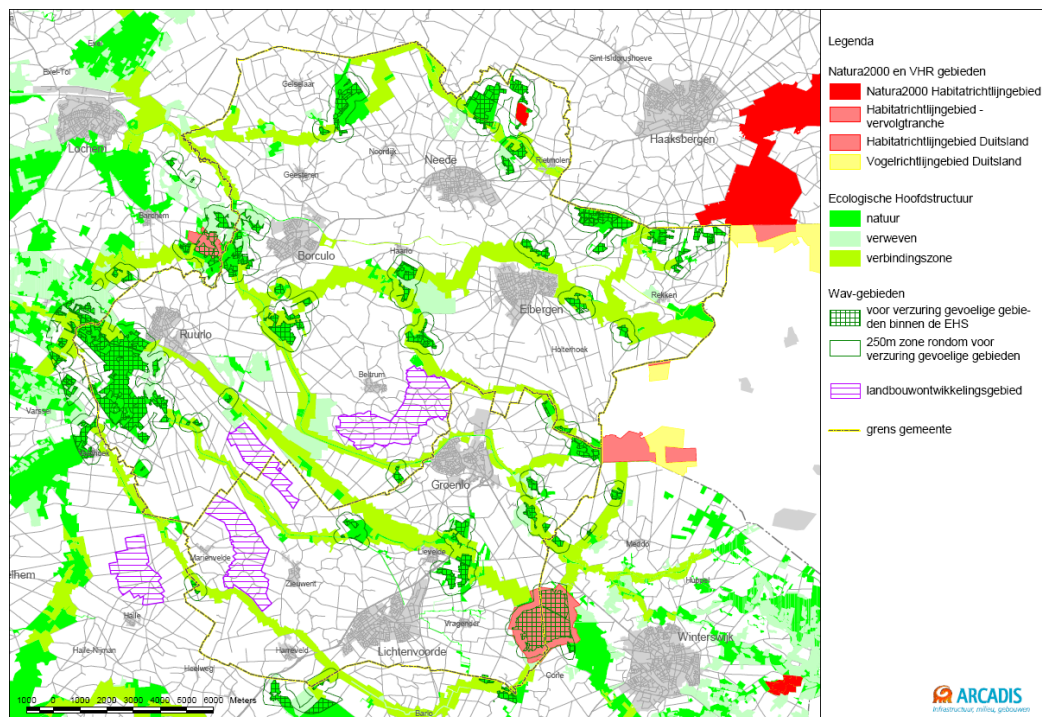
M.e.r.-plicht

Bij de voorbereidingen van dit bestemmingsplanbesluit is sprake van de plicht voor een planMER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten; alleen varkens- en pluimveebedrijven zijn m.e.r.-(beoordelings)plichtig.

¹ In Oost Gelre liggen 4 concrete verzoeken waarvan 1 bedrijf een subsidiebeschikking heeft ontvangen in het kader van de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (provincie Gelderland). In Berkelland liggen geen verzoeken.

Afbeelding 1.1

Ligging van de LOG's in Berkelland en Oost Gelre in relatie tot Natura2000, Ecologische Hoofdstructuur en de Wav-gebieden.

GEEN PASSENDE BEOORDELING NODIG

Gezien de ruime afstand tot de Natura 2000 gebieden, meer dan 6 kilometer vanaf de drie landbouwontwikkelingsgebieden, zijn er geen significante effecten te verwachten op Natura 2000. Met een 'voortoets' wordt dit aannemelijk gemaakt in het planMER.

PlanMER vloeit voort uit de Europese richtlijn 'betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's' (nr. 2001/42/EG). Deze richtlijn is in september 2006 omgezet in de Nederlandse wet- en regelgeving door wijziging van de Wet milieubeheer (Wm) en het hieraan gekoppelde Besluit m.e.r. 1994.

In dit rapport worden de volgende termen gebruikt.

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure

MER = milieueffectrapport = het product

plan-m.e.r. = procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-plichtige activiteiten

besluit-m.e.r. = m.e.r.-procedure voor projecten die bij wet m.e.r.-plichtig zijn

Kaderstelling m.e.r.

Met het bestemmingsplanbesluit voor de LOG's wordt de omvang van bestaande en nieuwe bouwblokken (max. 1,5 ha zie Ruimtelijke Visie LOG's) vastgelegd voor veehouderijen. Omdat hiermee het vestigingsbeleid voor intensieve veehouderijen wordt bepaald, is het bestemmingsplan de opmaat voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige projecten. Bijvoorbeeld het oprichten van een intensieve veehouderij voor het fokken, mesten of houden van meer dan 60.000 hennen of meer dan 3000 mestvarkens (zie m.e.r.-drempel in categorie C.14 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.). Het bestemmingsplanbesluit is hierdoor planMER-plichtig.

Verder zijn in het bestemmingsplanbesluit voor de LOG's en het Buitengebied Berkelland geen andere onderwerpen gedefinieerd die kaderstellend zijn voor latere m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten.

Koppeling planMER en de ruimtelijke visie

De drie LOG's zijn in een ruimtelijke visie² nader begrensd. Deze visie is door zowel de gemeenteraad van Oost Gelre als Berkelland vastgesteld op resp. 28 oktober 2008 en 4 november 2008. Deze visie is het inhoudelijke vertrekpunt voor de milieubeoordeling in het planMER en wordt in het volgende hoofdstuk verder toegelicht.

1.2

DOEL VAN NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Er is dus een planMER nodig dat zich richt op de planologische (on)mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, zoals die kunnen worden opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan buitengebied voor Berkelland en het ontwerp bestemmingsplan voor de LOG's in Oost Gelre, evenals op de effecten van die (on)mogelijkheden op het milieu.

De eerste stap bij plan-m.e.r. is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Met deze notitie bakenen de beide gemeenten af welke onderdelen van het nieuwe bestemmingsplanbesluit zij wensen te onderzoeken, welke (milieu)thema's daarbij aan de orde komen en welke procedure de gemeenten wensen te volgen. In de hiernavolgende hoofdstukken wordt hier verder op ingegaan.

1.3

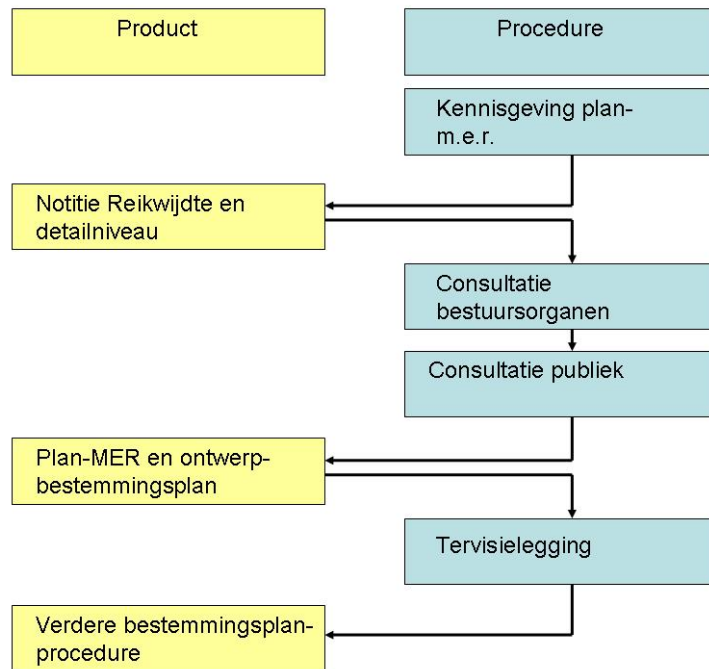
VERVOLG RICHTING PLANMER

Deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau is de inbreng voor consultatie van bestuursorganen, de Commissie voor de m.e.r. (vrijwillig), en een publieke inspraakronde. De inbreng uit deze raadpleging en inspraak willen de gemeenten betrekken bij het opstellen van het planMER. De gemeenten hebben eigen ruimte voor de inrichting van de plan-m.e.r.-procedure. De gemeenten kiezen voor onderstaande procedure, met een (niet-verplichte) publieke consultatie over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. In hoofdstuk 3 is deze procedure uitgewerkt.

² Ruimtelijke Visie Landbouwontwikkelingsgebieden Berkelland & Oost Gelre: Beltrumse Veld, Ruurlose Broek en Mariënveld (DLG; ontwerp 13 juni 2008)

Figuur 1.1

Gekozen procedure voor het
planMER bestemmingsplan

De gemeente Berkelland heeft het voornemen om het bestemmingsplanbesluit voor de LOG's mee te nemen in de besluitvorming rond het bestemmingsplan buitengebied. De gemeente Oost Gelre neemt nu alleen een bestemmingsplanbesluit over de LOG's. Een integraal bestemmingsplanbesluit voor het hele buitengebied wordt daarna genomen.

1.4

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de inhoudelijke opzet van het planMER. Wat is de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. Welke alternatieven worden onderzocht en welke milieugevolgen worden beschreven? In hoofdstuk 3 wordt in beeld gebracht welke procedure voor het planMER wordt gevolgd en hoe er met de raadpleging wordt omgegaan.

HOOFDSTUK 2 Inhoudelijke opzet planmer

2.1 DOEL EN OVERZICHT AANPAK VAN HET PLANMER

Het planMER onderbouwt de beleidsruimte in het bestemmingsplan voor de LOG's ten aanzien van intensieve veehouderij. Dit is als volgt gedacht:

1. Het planMER brengt de huidige omvang van de intensieve veehouderij (vooral varkens en pluimveebedrijven) in beeld en gaat in op de mogelijke autonome ontwikkelscenario's voor de intensieve veehouderij en de invloed van de gemeenten hierop.
2. Vervolgens worden in het planMER de milieugevolgen van de diverse ontwikkelstrategieën en scenario's inzichtelijk gemaakt.
3. Deze effectbeschrijving resulteert in een vergelijking tussen de ontwikkelstrategieën en scenario's.

De wijze waarop de gemeenten planologische sturing gaan geven in het bestemmingsplan hangt mede af van de resultaten uit het planMER.

2.2 REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Het plangebied waar het planMER betrekking op heeft is het gebied dat valt binnen de grenzen van het bestemmingsplan. De effecten van de m.e.r.-plichtige activiteiten kunnen verder reiken dan dit plangebied, maar dit is afhankelijk van het milieuaspect. De omvang van het onderzoeksgebied verschilt daarom per milieuaspect.

Het planMER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van beide gemeenten. Het planMER gaat dus niet in op het schaalniveau van individuele bedrijven. Het detailniveau van de verschillende milieuaspecten komt in paragraaf 2.10 aan bod.

BESLUIT-M.E.R.-PLICHT BLIJFT GEHANDHAAFD

Een misverstand dat wel eens bestaat is dat – na het doorlopen van plan-m.e.r – voor m.e.r.-plichtige activiteiten geen MER meer nodig zou zijn. Dit is niet het geval: de besluit-m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht!

Als dus bijvoorbeeld uitbreiding van een veehouderij aan de orde is bij een aanvraag voor een nieuwe vergunning, dan zal getoetst moeten worden of deze van een omvang is dat deze m.e.r.-plichtig is. Basis daarvoor is het Besluit m.e.r. In de bijlage bij dit Besluit staan twee lijsten: de zogenaamde C-lijst met m.e.r.-plichtige activiteiten en de zogenaamde D-lijst voor activiteiten waarbij het bevoegd gezag dient te beoordelen of er een MER moet worden gemaakt. (zie voor meer informatie: www.infomil.nl of www.vrom.nl).

2.3

BELEIDSKADERS

- De gemeenten kiezen in het bestemmingsplan voor een planologische regeling ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. Er zijn verschillende beleidskaders waarmee de gemeenten bij het bepalen van hun planologisch beleid rekening mee hebben te houden. In het planMER kom het volgende aan bod:
- Streekplan Gelderland (2005).
- Reconstructieplan Achterhoek & Liemers (2005).
- Natura 2000/ Natuurbeschermingswet 1998 (2005).
- Milieubeleid via bestemmingsplan: uitspraak Linderveld (2006).
- Ruimtelijke Visie Buitengebied Berkelland (structuurplan buitengebied gemeente Berkelland, vastgesteld door de raad op 11 december 2007).
- Groen Licht voor het landschap; landschapsonwikkelingsplan voor de gemeente Oost Gelre (6 mei 2007).
- Landschap Ontwikkeling Plan Berkelland (28 oktober 2008 vastgesteld door de raad van gemeente Berkelland).
- Streekplan afwijking t.b.v. Nota "Functies zoeken plaatsen zoeken Functies, d.d. 19 mei 2006".
- Ruimtelijke Visie landbouwonwikkelingsgebieden Berkelland & Oost Gelre (DLG; definitief vastgesteld door beide raden in oktober en november 2008).
- Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Oost Gelre: afwijkende geurnorm voor de bebouwde kom van Groenlo (50u/m³) en voor de bebouwde kom van Lievelede en Vragender (70u/m³); voor het overige grondgebied van de gemeente gelden de wettelijke standaardnormen.
- Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Berkelland: voor deze gemeente geldt een afwijkende geurnorm voor de zeven kleine kernen; vastgesteld door de raad op 9 december 2008, welke op 1 juli 2009 in werking zal treden.
- De ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de LOG's wordt vooral bepaald door het Reconstructieplan Achterhoek en Liemers en de uitwerking hiervan in de Ruimtelijke Visie. Daarom worden deze beleidsdocumenten en de actuele beleidsontwikkelingen kort toegelicht in de volgende paragrafen.

2.3.1

RECONSTRUCTIEPLAN ACHTERHOEK & LIEMERS

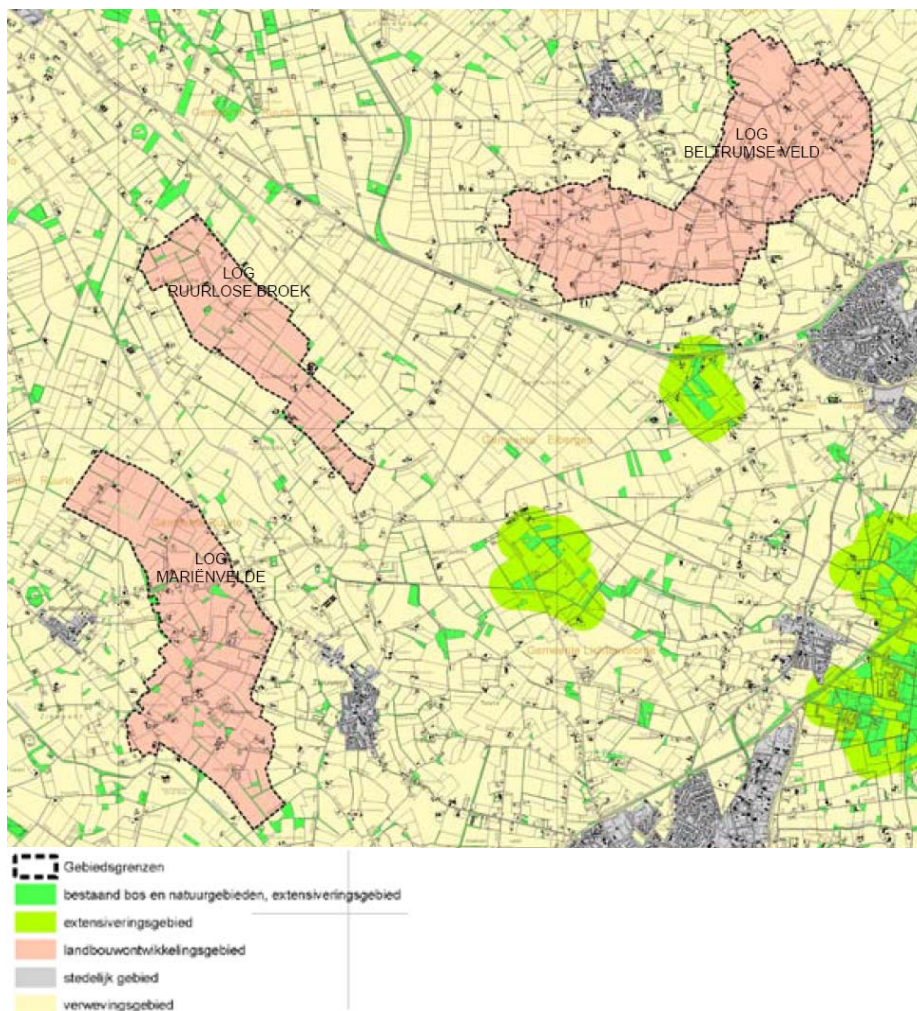
Integrale zonering

- Specifiek zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij vervat in de integrale zonering zoals opgenomen in het Reconstructieplan Achterhoek & Liemers:
- *Extensiveringsgebied*: een ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk zal worden gemaakt.
- *Verwevingsgebied*: een ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.
- *Landbouwonwikkelingsgebied*: In een landbouwonwikkelingsgebied (LOG) ligt het primaat bij de landbouw. Een landbouwonwikkelingsgebied voorziet geheel of

gedeeltelijk in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of zal daar in het kader van de Reconstructie in voorzien.

Afbeelding 2.2

Integrale zonering van de intensieve veehouderij in het buitengebied van Oost Gelre & Berkelland

- Binnen de aangewezen LOG's kunnen bouwblokken van intensieve veehouderijen uitgroeien tot 1,5 hectare. Een groter bouwblok is slechts onder strikte voorwaarde mogelijk en de noodzakelijke landschappelijke inpassing kan buiten deze 1,5 hectare plaatsvinden.
- Het Beltrumse Veld, Ruurlose Broek en Mariënelde zijn 3 van de 15 LOG gebieden in Gelderland. Voor het welslagen van de reconstructie is een succesvolle verplaatsing van intensieve veehouderijen uit de extensiveringszone naar een LOG essentieel. De toename van intensieve veehouderij in een LOG betekent o.a. het ontzien van kwetsbare natuur en het oplossen van geurhinder elders in de regio. Voor de intensieve veehouderijbedrijven met perspectief is een provinciale verplaatsingsregeling gemaakt. Aan 45 bedrijven in de provincie Gelderland is een verplaatsingssubsidie toegekend. Voorwaarde is dat deze bedrijven vóór maart 2010 naar een LOG zijn verplaatst.
- Het Reconstructieplan draagt de gemeenten op de zonering van de intensieve veehouderij door te vertalen in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

2.3.2

RUIMTELIJKE VISIE LANDBOUWONTWIKKELINGSGEBIEDEN

- Hoofddoel van de ruimtelijke visie is het bieden van ruimte voor perspectiefvolle intensieve veehouderijen. De visie brengt deze ruimte en de randvoorwaarden in beeld en is de 1e stap naar een gemeentelijk bestemmingsplan.
- De visie beperkt zich niet alleen tot de ruimte voor nieuwvestiging, hervestiging en omschakeling naar intensieve veehouderijen maar geeft een totaalbeeld van de gewenste ontwikkeling en inrichting van het gebied. Oog voor ruimtelijke kwaliteit is hierbij essentieel.
- De ruimtelijke visie is geen zelfstandig planologisch rechtsfiguur maar is een bouwsteen voor het opstellen van een bestemmingsplan en beeldkwaliteitplan voor de LOG's en de ten behoeve hiervan te doorlopen m.e.r.-procedure. De visie dient als ruimtelijke onderbouwing bij een concrete aanvraag waarvoor het vigerende bestemmingsplan moet worden gewijzigd. Hierbij wordt altijd naar de naaste omgeving gekeken. De aanvragen, die voor 1 juli 2008 zijn ingediend, doorlopen een vrijstellingsprocedure in overeenstemming met artikel 19, lid 2 van de oude Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).
- De gemeenteraad van Oost Gelre heeft de visie op 4 november 2008 vastgesteld en de gemeenteraad van Berkelland nam de visie aan op 28 oktober 2008. In Oost Gelre is de optie van clustering van bedrijven voor het LOG Mariënveld, uit de visie gehaald.
- De Ruimtelijke Visie staat op de website van beide gemeenten (www.oostgelre.nl of www.berkelland.nl) en kan worden ingezien.

2.3.3

ACTUELE BELEIDSONTWIKKELINGEN

Mede door de grote maatschappelijke beroering betreffende megastallen zijn er diverse adviezen en onderzoeksrapporten verschenen. Deze zijn hieronder kort samengevat.

Toekomstvisie op de veehouderij

Zoals eerder aangegeven is er op landelijk niveau veel aandacht voor de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij. In januari 2008 is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gekomen met een toekomstvisie op de veehouderij³. De boodschap kan worden gezien als een moreel appèl aan de sector. De minister roept op om de komende 15 jaar de sector te verduurzamen, dat wil zeggen produceren met respect voor mens, dier en milieu waar ook ter wereld. Als gevolg van deze verduurzaming moet ook het draagvlak in de samenleving voor de intensieve veehouderij toenemen. Speerpunten van de visie zijn: systeeminnovaties (staltechnieken en houderijsystemen), welzijn en gezondheid van dieren, maatschappelijke inpassing (inpassing van veehouderijen in hun omgeving, niet alleen fysiek maar ook qua beleving), energie en milieu (beperken uitstoot schadelijke stoffen), markt en ondernemerschap (ruimte voor de ondernemer) en verantwoord consumeren. Concreet betekent het dat de veehouderij nu wordt opgeroepen om te gaan anticiperen op komende wijzigingen op het gebied van dierenwelzijn. Als na enige tijd blijkt dat de sector dit onvoldoende oppakt, komen aanvullende maatregelen in beeld.

³ Brief van de Minister van LNV aan de Tweede Kamer d.d. 16 januari 2008 met kenmerk DL.2007/3569

Rapporten aan de Tweede Kamer

Effecten voor natuur, milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn

Naast de visie voor de ontwikkelingen in de veehouderij zijn op 12 februari 2008 vier rapporten aan de Tweede Kamer aangeboden over de effecten van megastallen voor natuur, milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn. De rapporten zijn gemaakt door het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP)⁴, de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA)⁵, de Raad voor het Landelijk Gebied (RLG)⁶ en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)⁷. De hoofdlijn van deze rapporten is dat megastallen kansen bieden voor milieu, dierenwelzijn, diergezondheid en landschap, maar een mogelijke bedreiging kunnen zijn voor de volksgezondheid.

Samengevat kan worden gesteld dat megabedrijven in de intensieve veehouderij niet leiden tot meer aantasting van het milieu op nationale schaal². Milieunormen dwingen megaveehouders tot toepassing van luchtwassers (IPPC richtlijn), waardoor nationaal gezien de emissie zelfs licht zal dalen. Door het ontstaan van nieuwe bedrijven verdwijnen andere bedrijven in de buurt van natuurgebieden en woonkernen. Daarbij moet worden opgemerkt dat in de naaste omgeving van nieuwe bedrijven milieuhinder door geur en fijn stof, ammoniakdepositie op natuur en aantasting van het landschap wel toe kunnen nemen. De voordelen zullen per saldo opwegen tegen de nadelen mits de dieren aantallen gereguleerd blijven door beleid en oude stallen worden gesloopt.

Het zal voor een varken of een kip niet uitmaken of het in een heel groot bedrijf gehouden wordt³. De verzorging moet dan wel optimaal zijn. Megabedrijven kunnen zich geen misstanden permitteren en moeten transparant opereren. Zij moeten daarbij streven naar het hoogste ambitieniveau voor diergezondheid en dierenwelzijn: elke mogelijke verbetering moet doorgevoerd worden.

De Raad voor het Landelijk Gebied is van mening, dat het platteland ruimte moet bieden aan vestiging van megabedrijven voor varkens en pluimvee⁴. Deze vestiging moet wel gekoppeld worden aan de nieuwste voorzieningen op het gebied van duurzaamheid. Deze hebben betrekking op inpassing in de omgeving, emissies, transport, diergezondheid en dierenwelzijn. De raad acht vestiging van een megabedrijf in een reconstructiegebied alleen mogelijk in goed ontsloten landbouwontwikkelingsgebieden als het bedrijf daarbij goed wordt ingepast in het landschap.

De ontwikkeling naar megabedrijven kan ertoe leiden dat infectieziekten die van dier op mens overdraagbaar zijn (zogenoemde zoonosen), meer gaan voorkomen⁵. Deze bedreiging is te verminderen wanneer aan de schaalvergroting extra voorwaarden worden gesteld. Hierbij moet men denken aan voldoende afstand tussen bedrijven, geen combinatie van varkens en kippen op één locatie en een minimaal gebruik van antibiotica. Het stalontwerp

⁴ Milieu- en Natuurplanbureau, Milieukundige en landschappelijke aspecten van megabedrijven in de intensieve veehouderij, februari 2008

⁵ Raad voor de Dierenaangelegenheden, Dierenwelzijn en diergezondheid op megabedrijven in Nederland, februari 2008

⁶ Raad voor het Landelijk Gebied, Het megabedrijf gewogen, publicatie RLG 08/03, maart 2008

⁷ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Volksgezondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland, februari 2008

en de bedrijfsvoering moeten gericht zijn op een zo klein mogelijk risico op introductie en verspreiding van (voor antibioticum ongevoelige) micro-organismen. Gesloten bedrijven, die zoveel mogelijk van start tot slacht op één locatie werken, kunnen verspreiding van infectieziekten voorkomen.

Door het CLM is in juni 2008 een review uitgevoerd van 9 rapporten (waaronder bovenstaande) over megastallen⁸. In deze review wordt gesteld dat geen enkele studie *alle* duurzaamheidsaspecten heeft behandeld en dat de rapporten veel onduidelijkheden en tegenstrijdigheden bevatten. Verder constateert men dat veel van de positieve effecten van de megastallen zijn gebaseerd op aannames en goede voornemens. Mogelijke maatregelen ter regulatie van megastallen (bv. ten aanzien van landschap, diergezondheid, etc.) komen niet vanzelf en zijn ook niet altijd afdwingbaar.

In de pers is aandacht besteed aan het bericht dat de provincie Groningen geen megastallen toestaat. Dit ligt iets genuanceerder dan dat. De provincie verbiedt nieuwvestiging van intensieve bedrijven per definitie, maar uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen kan wel degelijk als wordt voldaan aan (o.a.) landschappelijke en infrastructurele eisen. Bovendien dient er sprake te zijn van een maatwerkoplossing. De maximale omvang van een bouwblok is hier 2 hectare.

Burgerinitiatief

Onder de naam “megastallen naar geschikt bio-industrieterrein” heeft De stichting MOOIJ Land een burgerinitiatief ingediend bij de provincie Gelderland. Dit burgerinitiatief is gestart in de gemeentes Oude IJsselstreek en Montferland en is daarna overgenomen door de bewoners van de gemeentes Aalten en Bronckhorst. De stichting wil onder andere dat megastallen voor niet grondgebonden veehouderij op een bio-industrieterrein geplaatst worden, waarbij maatregelen genomen worden om stank, stof en geluid zoveel mogelijk te beperken. Het burgerinitiatief is 19 november 2008 besproken door de Commissie Landelijk Gebied en Water. De behandeling in de Staten vond plaats op 3 december 2008. Het burgerinitiatief is niet aangenomen. Provinciale Staten houden onverkort vast aan het de bepalingen in het reconstructieplan en stellen geen aanvullende voorwaarden.

Megastallen in relatie tot ruimte en landschappelijke inpassing

Met betrekking tot dit aspect zijn drie onderzoeken uitgevoerd⁹. Samenvatting per advies:

- Onderzoek Alterra: er zijn al 184 megastallen (in dit geval gedefinieerd als > 300 NGE) in Nederland. In 2000 waren het er nog 104. Alterra verwacht in 2025 een groei tot 1250 / 3000. Regionaal heeft dit voordelen, lokaal neemt de belasting op de leefomgeving toe.
- Advies College Rijksadviseurs: dit college constateert dat megastallen in LOG's ingepast kunnen worden, met maatwerk op lokaal niveau. Het advies is om geen landelijke normen te stellen, maar in te zetten op een serieus ontwerptraject.
- Advies Prof. Bruil betreffende de gemeentelijke sturingsmogelijkheden: het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheid om bedrijven ‘van buitenaf’ te weren. Dat vergt aanpassing van het Reconstructieplan. Het weren van megabedrijven *as such* is niet mogelijk. Wel kunnen er via het bestemmingsplan allerlei aanvullende eisen / maatschappelijke tegenprestaties worden gesteld. Cumulatie van geurhinder kan

⁸ Megastallen nader bekeken, 2008 CLM

⁹ ‘Megastallen in beeld’, 2007, Alterra

‘Advies megastallen, 2007 College van Rijksadviseurs (CRA)

‘Megastallen in het buitengebied’, 2007, prof. Mr. D.W. Bruil

waarschijnlijk via het bestemmingsplan weer worden gebruikt als Ontwikkelingen in de landbouw.

2.4 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

2.4.1 ONTWIKKELINGEN IN DE LANDBOUW

Intensieve veehouderij in Nederland

Het cluster intensieve veehouderij, inclusief veevoer, verwerking, handel en distributie, is in economisch opzicht erg belangrijk binnen het agrocomplex. De sector zorgt voor ruim éénviufde (22%) van de toegevoegde waarde (5,2 miljard in 2003) in agrarisch Nederland¹⁰. De varkenshouderij heeft met een bijdrage van 55 tot 60% hierin het grootste aandeel. De sector zorgt met 80.000 arbeidsplaatsen voor 20% van de werkgelegenheid in de agrarische sector.

Teruggang aantal bedrijven

Het aantal bedrijven gaat flink achteruit. In 2004 telde Nederland 6.700 gespecialiseerde bedrijven in de intensieve veehouderij, tegenover 10.000 bedrijven in 1990. Behalve op gespecialiseerde bedrijven worden ook varkens, pluimvee of kalveren gehouden als tweede tak. Tegelijk met het aantal bedrijven is ook de veestapel gekrompen. De varkenshouderij daalde sinds 1990 van bijna 14 miljoen dieren naar ruim 11 miljoen stuks in 2008. De pluimveehouderij daalde van 95 miljoen naar 88 miljoen leghennen en vleeskuikens.

VARKENSHOUDERIJ

De varkenshouderij heeft een flinke sanering doorgemaakt. Het totale aantal bedrijven in 2004 is nog maar ongeveer de helft van het aantal in 1994. De daling kreeg vanaf 2000 een extra impuls door de twee beëindigingsregelingen (Regeling beëindiging veehouderijtakken, die twee keer is opengesteld). Een kwart van de bedrijven stopte hierdoor met varkenshouderij. Dat ging gepaard met een aanzienlijke vermindering van de varkensstapel. Veel gemengde bedrijven hebben de varkenstak afgestoten. Door mechanisatie, automatisering en schaalvergroting vindt varkenshouderij nu voornamelijk op gespecialiseerde bedrijven plaats.

Landelijke trend

De intensieve veehouderij is van oudsher geconcentreerd in Noord-Brabant, Noord-Limburg en delen van Gelderland en Overijssel. Het gaat daarbij grotendeels om verstedelijkte landelijke gebieden en gebieden die erg in trek zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Dat heeft invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij aldaar. Aan de andere kant zijn er de mogelijkheden die de reconstructie biedt. Bedrijven die “op slot” zitten en niet kunnen uitbreiden door wet- en regelgeving, kunnen verhuizen naar een plek waar die mogelijkheden wel aanwezig zijn. Een dergelijke verhuizing is duur, waardoor er nog niet gelijk grote verschuivingen zijn te verwachten.

Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de productierechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat dierrechten niet konden verschuiven tussen drie verschillende concentratiegebieden; het concentratiegebied oost (Gelderland, Overijssel en een deel van Utrecht), het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg) en de rest van Nederland. Er is op dit moment nog geen duidelijk beeld over de gevolgen van de afschaffing van de compartimentering, maar als er een verschuiving plaats gaat vinden,

¹⁰ Agrocluster in beeld, LEI, 2006

dan wordt verwacht dat die naar het zuiden zal zijn¹¹. De jongste cijfers van de provincie Gelderland bevestigen de verwachting dat de afschaffing van de compartimentering zou leiden tot een afname van het aantal dieren in Gelderland.

De AMvB Huisvesting die in 2010 van kracht wordt, zorgt er voor dat veel (kleine) intensieve veehouderijen moeten gaan investeren om hieraan te voldoen. In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijnseisen van kracht. De consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen en gemiddeld 20% meer ruimte voor varkens. Het is de verwachting dat beide ontwikkelingen er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen.

De verdere algemene verwachting voor de toekomst van de intensieve veehouderij is gunstig te noemen. Door toenemende concurrentie van binnen en voornamelijk ook van buiten de EU zal de primaire sector zich richten op kostprijsverlaging, onder meer door schaalvergroting en het verbeteren en ontwikkelen van samenwerkingsvormen. Daarnaast zal de gehele sector zich gaan richten op vraaggestuurde productie en het vergroten van de kostenefficiëntie. Daardoor ontstaan er kortere ketens die zich snel kunnen aanpassen aan marktveranderingen.

Grondgebonden landbouw in Gelderland

De grondgebonden landbouw is een belangrijk onderdeel van de totale agrarische sector in de provincie Gelderland: namelijk ongeveer 60% van het totaal aan agrarische bedrijven. Qua landgebruik bepaald deze sector zelfs 90% van het totale agrarische grondgebruik in Gelderland. Gemiddeld is een melkveebedrijf in 2004 in Gelderland 34 ha groot en heeft 54 koeien (84 nge), wat kleiner is dan het Nederlandse gemiddelde (39 ha, 62 melkkoeien, 96 nge).

Trend in Gelderland

Het totale aantal melkveebedrijven is in 2004 ongeveer 40% afgenomen ten opzichte van 1994⁸. Echter het gemiddelde aantal ha en melkkoeien is in dezelfde periode per bedrijf sterk toegenomen wat wijst op schaalvergroting binnen de provincie. De positie van de melkveehouderij op de internationale zuivelmarkt staat onder druk door het milieubeleid en verdergaande liberalisering van de markt. Toch zijn de perspectieven voor de sector niet ongunstig. De sector levert hoogwaardige producten, de gronden en het klimaat zijn zeer geschikt en de sector zelf is ondernemend. Naar verwachting zal het aantal bedrijven de komende jaren met ruim 4% dalen. De bedrijven die blijven worden wel groter. Het areaal dat ze gebruiken blijft ongeveer gelijk. Het is evenwel mogelijk dat door de opheffing van de quotering in 2015 de melkproductie en dus deze sector na die tijd enigszins zal groeien.

Intensieve veehouderij in Gelderland

Gelderland is samen met Overijssel erg belangrijk voor de intensieve veehouderij; de intensieve veehouderij draagt ongeveer 10% bij aan de totale werkgelegenheid in Gelderland. Binnen de intensieve veehouderij is voornamelijk de varkenshouderij sterk vertegenwoordigd in deze provincie. Ongeveer 7% van het totale aantal agrarische bedrijven in Gelderland is intensief varkensbedrijf tegen ongeveer 5% van het totale aantal Nederlandse agrarische bedrijven. Net als bij de grondgebonden landbouw is het gemiddelde varkensbedrijf in Gelderland kleiner dan gemiddeld in de rest van Nederland; 7 ha en 82 NGE in Nederland in 2004, tegen 6 ha en 61 NGE in Gelderland in 2004⁸

¹¹ Notitie reconstructie en intensieve veehouderij, Reconstructiecommissie Salland-Twente, 2007

Trend in Gelderland

Sinds 1996 is het aantal varkensbedrijven in Nederland sterk gedaald, in Gelderland is de afname zelfs meer dan 50%. Deze afname is voornamelijk veroorzaakt door de regeling beëindiging veehouderij, het mestbeleid, het diergezondheidsbeleid en slechte bedrijfsresultaten in de jaren 2002 en 2003 door de mond en klauwzeer uitbraak. Echter, ook schaalvergroting speelt een grote rol in de afname van het aantal bedrijven. De grote bedrijven die blijven bestaan liggen veelal in de buurt van kwetsbare natuurgebieden, woonkernen en of andere kwetsbare functies en zullen ondersteund worden om zoveel mogelijk te verplaatsen binnen de LOG's waar milieutechnische en landschappelijke mogelijkheden zijn voor groei in de toekomst.

Situatie Berkelland en Oost Gelre

Het aantal landbouwbedrijven¹² is per gemeente al volgt verdeeld over 2007 en 2008:

Tabel 2.1

Aantal landbouwbedrijven per gemeente in 2007 en 2008

Onderwerp	Berkelland 2007	2008	Oost Gelre 2007	2008
Aantal landbouwbedrijven, totaal	964	916	419	413
Aantal bedrijven met graasdieren of grasland	822	809	379	370
Aantal bedrijven met hokdieren	284	269	156	144
Aantal varkens totaal	281 917	282 283	161 468	163 858
Aantal kippen totaal	446 515	418 475	973 852	1 128 867

Waarschijnlijk zal de algemene trend van schaalvergroting, minder bedrijven en meer dieren, verder doorzetten in de gemeenten Berkelland en Oost Gelre.

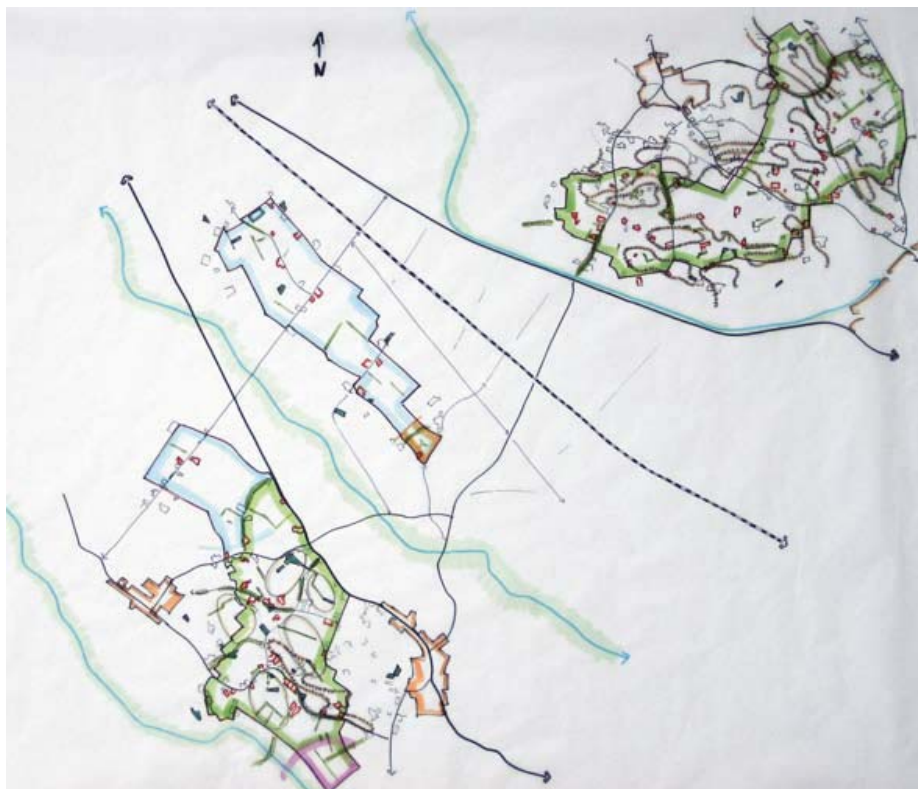
2.4.2**LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE**

De drie LOG's liggen in de gemeenten Berkelland en Oost Gelre. Het LOG Beltrumse Veld is een oud cultuurlandschap op het oost Nederlands Plateau (zandlandschap met dekzandruggen). Het is van oudsher kleinschalig met essen, kampen, houtwallen, singels en oude hoeven en onregelmatig verkaveld. Het LOG Ruurlose Broek is grotendeels een jong ontginningslandschap (voorheen een natte woestenij) met grote en rechte kavels, rechte wegen en meer moderne erven. Het zuidelijk deel ligt nog in het kampenlandschap. Het LOG Mariënelde heeft beide landschappen in zich, voor een deel een jong ontginningslandschap en gedeeltelijk een oud cultuurlandschap rondom Zieuwent.

¹² Statline, CBS, 2008

Afbeelding 2.3

De drie LOG's met een eigen gebiedskarakteristiek

2.4.3**NATUUR**

Vanuit natuur is de stalemissie aan ammoniak de bepalende factor voor de ontwikkelruimte van de intensieve veehouderijen. Uit de studie van Alterra¹³ blijkt echter dat de LOG's niet in de invloedssfeer van een Natura 2000 gebied of andere verzuringgevoelige natuur¹⁴ liggen. Extra ammoniakemissie vanuit stallen heeft hierdoor niet of nauwelijks invloed op de milieugebruiksruimte voor bedrijven die niet hoeven te voldoen aan de IPPC-richtlijn. Aan de bedrijven die door hun omvang wel moeten voldoen aan de IPPC-richtlijn, kunnen aanvullende emissie-eisen worden gesteld.

Binnen de grenzen van de LOG's bevindt zich geen beschermde natuur of gebieden die zijn aangewezen als nieuwe natuur in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De drie LOG-gebieden liggen wel tussen de ecologische verbindingzones (EVZ's) zoals aangewezen in het kader van de EHS:

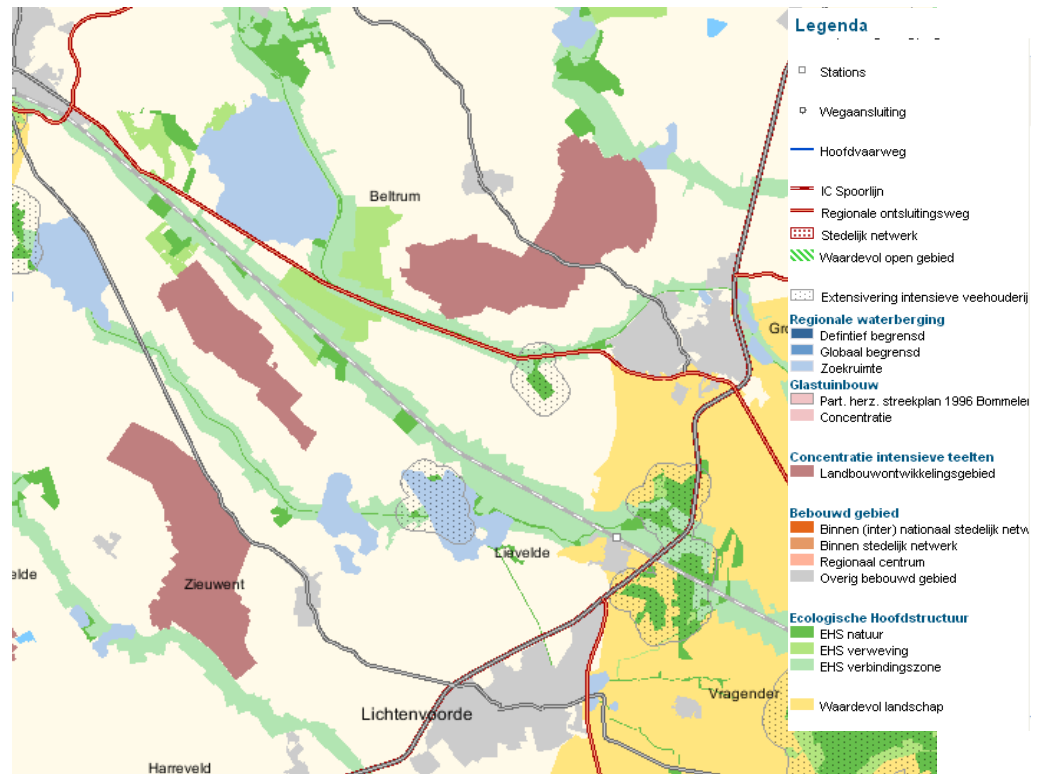
1. Het LOG Beltrumse Veld ligt tussen de EVZ rondom de Leerinkbeek en de EVZ rondom de Slinge.
2. Het LOG Ruurlose Broek ligt tussen de EVZ rondom de Baakse beek en de spoorlijn.
3. Het LOG Mariënveld ligt tussen de EVZ rond de Baakse beek en de EVZ rond de Veengoot.

¹³ Milieugebruiksruimte intensieve veehouderij, ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden van provincie Gelderland (Alterra; werkverslag eindversie december 2007)

¹⁴ Aangewezen volgens de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV)

Afbeelding 2.4

Beleidskaart ruimtelijke structuur uit het streekplan (Provincie Gelderland, 2005)

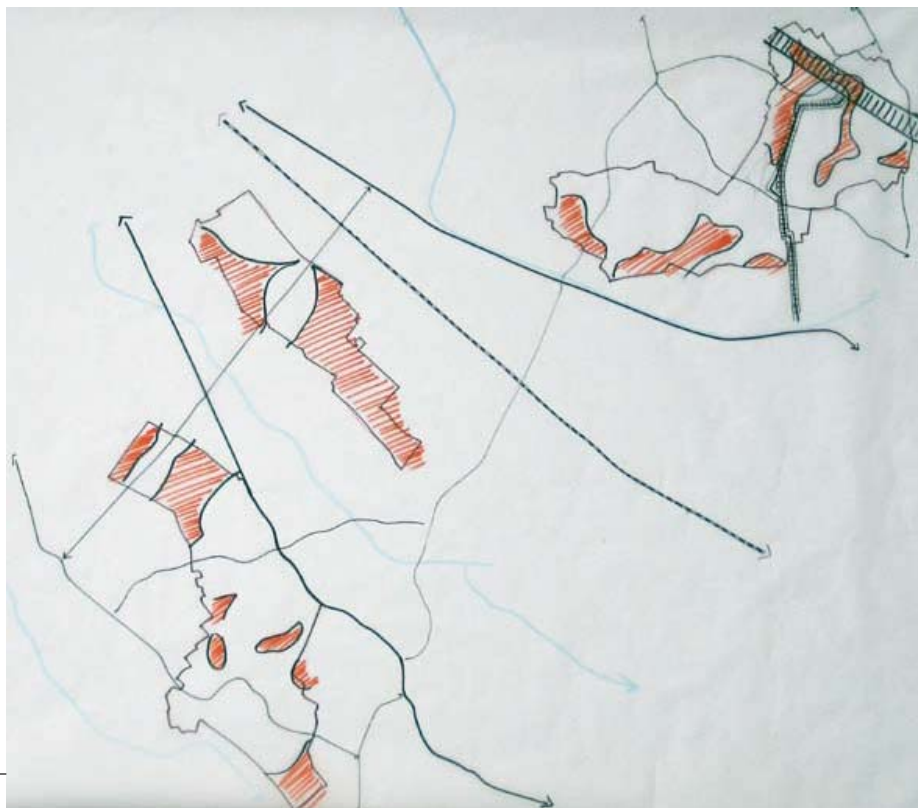
In de omgeving van de LOG's zijn nieuwe en beschermde natuurgebieden aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een klein deel van de EHS is aangemerkt als voor verzuring gevoelig (zie Afbeelding 1.1).

2.4.4**GEUR**

De milieugebruiksruimte voor de LOG's wordt vooral bepaald door geur. Met de hiervoor genoemde studie van Alterra en een aanvullend onderzoek van de gemeenten is de maximale geurbelasting berekend op de voor geurhinder gevoelige objecten, namelijk de (bedrijfs)woningen. Op basis van de indicatieve milieuruimte zijn binnen de LOG's zoekzones aangewezen voor het vestigen van bedrijven.

Afbeelding 2.5

In rood gearceerd: Meeste milieuruimte aanwezig voor intensieve veehouderij in de drie LOG's.

De milieuruimte is echter variabel en afhankelijk van het type bedrijf, de omvang van het bedrijf en de gebruikte staltechniek. De milieuruimte kan op een aantal manieren worden uitgebreid:

1. Het actief opkopen van geurgevoelige objecten door provincie en verplaatsen.
2. Het actief opkopen van geurgevoelige objecten door provincie en omvormen tot een intensieve veehouderij¹⁵.

2.4.5**VERKEER**

De wegen in de LOG's hebben elk een geluidszonering. De invloed hiervan is echter dusdanig klein dat zij geen belemmering vormen voor de locaties van de nieuwe bedrijven. Bij het inplaatsen van nieuwe bedrijven moet wel rekening worden gehouden met de aan- en afvoerbewegingen en het laden en lossen van dieren, bulkvoer en mest in de avond en nachtperiode.

2.4.6**LUCHTKWALITEIT**

Fijn stof en stikstofdioxide liggen in Nederland het dichtst bij de gestelde grenswaarden uit de Wet Luchtkwaliteit 2007 en bepalen of er sprake is van een luchtkwaliteitsprobleem. Overschrijding van de andere stoffen komen in ons land nauwelijks meer voor. De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 ca. 50 Kton aan PM10. Hiervan was ca. 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof uit de landbouw

¹⁵ Het opkopen van objecten is op basis van vrijwilligheid.

is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage ca. 9 Kton)¹⁶. De lokale achtergrondconcentratie van fijn stof in de Achterhoek is ca. 28 µg/m³ (bron: CARII, versie 7.0). Dit is in vergelijking met de rest van Nederland niet bijzonder hoog. Ondanks dat moet bij het inplaatsen van bedrijven rekening worden gehouden met het aspect fijn stof.

2.5

HUIDIGE SITUATIE VEEHOUDERIJ

Na een inventarisatie van de milieuvergunningen in beide gemeenten, wordt in het planMER de ruimtelijke spreiding van de locaties met intensieve veehouderij en rundvee in kaart gebracht.

Vervolgens voor de bedrijven met een intensieve veehouderij tak het toekomstperspectief per bedrijf modelmatig getypeerd na omvang. De indeling is als volgt:

Tabel 2.2

Modelmatige typering
intensieve veehouderijen.

Nge	typering	toekomstperspectief
Tot 10 nge	Hobbymatig	Stopper
10 tot 40 nge	Deeltijdbedrijf	Stopper
40 tot 70 nge	Reëel agrarisch bedrijf	Blijver en stopper in de gevoelige gebieden
Meer dan 70 nge	Volwaardig agrarisch bedrijf	Groeier

Stoppers zijn kleine bedrijven met geen of weinig milieugebruiksruimte. Blijvers zijn (middel)grote bedrijven met geen of weinig milieugebruiksruimte. Groeiers zijn (middel)grote bedrijven met voldoende milieugebruiksruimte. De locaties, met een intensieve veehouderij tak van 70 nge of meer, staat gelijk aan 1 of meer volwaardige arbeidskracht(en) (bron: kengetallen van CBS/LEI over bedrijfseconomische omvang).

De middelgrote bedrijven (40-70 NGE) in de gevoelige gebieden worden modelmatig ook als stopper aangemerkt. Als gevoelig gebied wordt aangemerkt:

- 1 250 meter zone rond de voor verzuring gevoelige gebieden (Wav-gebieden).
- 2 1 km rondom de Natura 2000 en VHR gebieden.
- 3 500 meter rond de kernen.

WAT IS NGE?

De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. Een nge staat bij prijsniveau 2002 (Landbouwtellingen 2005 en 2006) voor 1.400 euro aan saldo (bron: www.lei.wur.nl).

2.6

SCENARIO'S AUTONOME ONTWIKKELING INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Aangezien het bestemmingsplan buitengebied een looptijd heeft van minstens 10 jaar, is het voor het planMER relevant om te bepalen hoe de intensieve veehouderij zich autonoom zal ontwikkelen. Dit wordt gebruikt als referentie om de effecten van het gemeentelijk beleid te bepalen.

¹⁶ Charadon W.J. en van der Hoek K.W., 2002 Alterra-rapport 682, ISSN 1566-7197.

De toekomstige ontwikkeling van de sector met intensieve veehouderijen is echter onzeker. Er zijn daarom verschillende scenario's voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijen samengesteld op basis van trendmatige ontwikkelingen in het verleden, voorspellingen van LEI, beleidsmatige ontwikkelingen¹⁷ en verwachtingen in de gemeenten (raad en maatschappelijke partijen).

2.6.1

TRENDMATIGE ONTWIKKELING INTENSIEVE VEEHOUDERIJ: SCENARIO NULGROEI

RECONSTRUCTIEPLAN

In het Reconstructieplan/MER is uitgegaan van een (nagenoeg) gelijkblijvende productieomvang van de intensieve veehouderij in de periode tussen 2002 en 2015 in Achterhoek en Liemers. Echter uit de volgende tabel blijkt een lichte afname aan varkens- en pluimveerechten in het reconstructiegebied Achterhoek & Liemers.

Tabel 2.3

Ontwikkeling dierrechten in het Reconstructiegebied Achterhoek en Liemers (bron: Ministerie van LNV, regio West)

Dierrechten	Dec. 2002	Dec. 2005	Aug. 2007	Sept. 2008
Varkens	911.834	828.882	802.339	778.569
Pluimvee	3.155.092	3.183.160	3.103.748	3.073.296

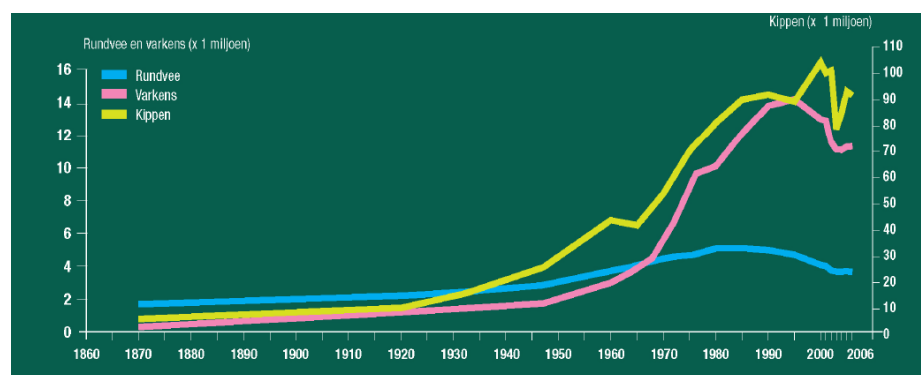
LANDELIJKE TRENDS

Bovenstaande informatie is ook afgezet tegen landelijke trends, die te vinden is op de LEI-site (www.lei.wur.nl/NL/statistieken/Land-en+tuinbouwcijfers):

- T.a.v. varkens valt op te maken dat – na een toename tot medio jaren negentig en een afname in de jaren erna – er sinds drie jaar min of meer een stabilisatie is van het aantal.
- Bij pluimvee is de laatste drie jaar het aantal dieren aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor, maar over lange tijd kent de curve een grillig verloop. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vogelpestuitbraak.
- Bij rundvee is een afname te zien vanaf 1984 (superheffing), sinds drie jaar min of meer stabilisatie.

Figuur 2.2

Landelijke trend dieraantallen over enkele decennia.

¹⁷ Vooral door het opheffen van de compartimentering per 1 januari 2008. Hierdoor is de handel van mestproductierechten van niet mest-concentratiegebieden naar mestconcentratiegebieden weer mogelijk. Naar verwachting neemt hierdoor de veehouderij in de concentratiegebieden toe.

Conclusie: nulgroei is aannemelijk

Op grond van bovenstaande informatie is te motiveren dat er in de autonome ontwikkeling sprake is van nulgroei van de intensieve veehouderij tot 2020.

Verdeling bij nulgroei

Van de productieruimte die bij die stoppende bedrijven vrijkomt wordt in het planMER aangenomen dat dit geheel terecht komt bij andere of nieuwe bedrijven uit de intensieve veehouderij binnen de gemeenten. Per saldo is er dan sprake van nulgroei.

2.6.2**MOGELIJKE TOENAME INTENSIEVE VEEHOUDERIJ; GROEI SCENARIO**

Zoals eerder gesteld is de ontwikkeling van de intensieve veehouderij onzeker. Daarom kan ook sprake zijn van een mogelijke toename, bijvoorbeeld met 10% van de productieomvang uitgedrukt in nge. In het plan MER wordt modelmatig gerekend met referentiebedrijven (gesloten bedrijven met 500 zeugen¹⁸) die deze toename realiseren.

Toename

Een toename van intensieve veehouderij is aannemelijk op basis van de volgende ontwikkelingen:

- de marktontwikkelingen pakken gunstig uit voor de intensieve veehouderijen, denk aan opkomst van nieuwe wereldmarkten.
- het vestigingsklimaat voor de intensieve veehouderijen in Berkelland en Oost Gelre is relatief gunstig vanwege de aanwijzing van LOG's.
- de IV-sector vindt substantiële oplossingen voor het mestprobleem (nitraat- en fosfaatoverschot), zodat dit geen belemmering meer vormt voor verdere groei.
- de compartimentering voor de handel in dierrechten conform de Meststoffenwet is vervallen. Een lichte verschuiving van productierechten naar gebieden met een goed vestigingsklimaat voor de intensieve veehouderij wordt hierdoor verwacht.
- Technologische ontwikkeling rond de "emissie arme staltechnieken" (incl. subsidieregeling voor luchtwassers).

Om de bandbreedte voor een mogelijke toename van de productierechten, binnen de intensieve veehouderijen, voldoende in beeld te brengen is het voorstel om in het planMER een groeiscenario van 10% door te rekenen.

2.7**ALTERNATIEVENONTWIKKELING INTENSIEVE VEEHOUDERIJ**

Bij een planMER is het gebruikelijk om de redelijkerwijs te beschouwen alternatieven in beeld te brengen (art. 7.10 lid 1 onderdeel b1 Wet milieubeheer).

De vrijkomende productierechten van stoppers worden daarom met de volgende alternatieven herverdeeld over de groeiers.

¹⁸ Voor het berekenen van de emissies van een gesloten varkensbedrijf met 500 zeugen, wordt uitgegaan van het volgende aantal dieren en staltechnieken: 1.800 gespeende biggen (Ravcode D1.1.1.2); 100 kraamzeugen (Ravcode D1.2.13); 400 guste/dragende zeugen (Ravcode D1.3.10); 3.500 vleesvarkens (Ravcode D3.2.3.1).

Alternatief verspreid buitengebied

De vrijkomende productierechten van stoppers worden in dit alternatief zoveel mogelijk herverdeeld over de groeiers in het buitengebied van beide gemeenten. Hierbij is alleen sprake van uitbreiding van bestaande agrarische locaties.

Alternatief concentreren LOG's

De vrijkomende productierechten van stoppers worden zoveel mogelijk, en in overeenstemming met de Ruimtelijke Visie, herverdeeld over de groeiers in de LOG's. Hierbij is zowel sprake van nieuwvestiging als uitbreiding van bestaande agrarische locaties.

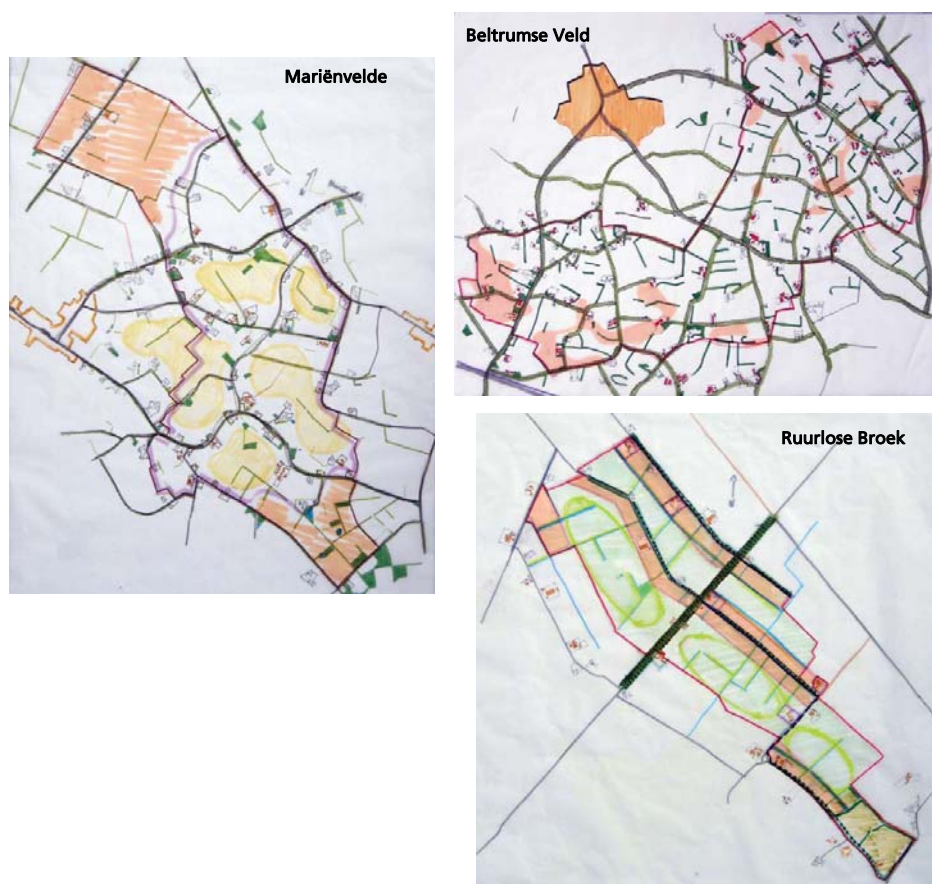
Binnen deze alternatieven zullen de bovengeschetste scenario's worden doorgerekend.

2.7.1**LANDBOUWONTWIKKELINGSGEBIEDEN*****Ruimtelijke Visie LOG's als vertrekpunt in het alternatief concentreren LOG's***

In de Ruimtelijke Visie van de gemeenten zijn drie landbouwontwikkelingsgebieden nader begrensd in zoekzones waar bestaande bedrijven kunnen groeien en waar nieuwe intensieve veehouderijen zich kunnen vestigen. In onderstaande figuur staan deze zoekzones weergegeven, met toevoeging van een topografische naamgeving, die verder in het planMER gebruikt zal worden voor de duiding van de (zoekzones van de) LOG's.

Afbeelding 2.6

Ruimtelijke visie per LOG (bron: Ruimtelijke visie; ontwerp 13 juni 2008)

2.7.2

VERWEVINGSGEBIEDEN EN EXTENSIVERINGSGEBIEDEN

In het Reconstructieplan Achterhoek en Liemers zijn ook verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden aangeduid. Anders dan de reconstructie in Noord-Brabant, zijn in Gelderland geen specifieke extensiveringszones aangeduid rond de woonkernen, zodat direct grenzend aan de woonkernen het verwevingsgebied geprojecteerd kan zijn.

Autonoom vindt schaalvergroting plaats van intensieve veehouderijen. Dit betekent dat vooral de kleine bedrijven in het extensiveringsgebied en in het verwevingsgebied stoppen. De 'blijvers' met groeipotentie bevinden zich vooral op de ontwikkelingslocaties¹⁹ in het verwevingsgebied en in de landbouwontwikkelingsgebieden.

2.8

RESUMÉ SCENARIO'S, ALTERNATIEVEN EN REFERENTIE

Scenario's

Verwacht wordt dat de schaalvergroting in de intensieve veehouderij in beide gemeenten doorzet. Kleine bedrijven stoppen en grote intensieve veehouderijen gaan de vrijkomende productieruimte benutten. Tot het jaar 2020 worden de volgende twee groeiscenario's verondersteld:

1. nulgroei, de sector blijft stabiel in omvang.
2. totale omvang neemt met 10% toe.

Alternatieven

Er zijn twee alternatieven gedefinieerd voor het planMER:

1. '*verspreidt buitengebied*': verspreide ontwikkeling in het hele buitengebied met geen nieuwvestiging in de LOG's, waarbij er geen sturing is waar vrijkomende productieruimte wordt benut (dus: maximaal verspreid toekennen in het buitengebied van Oost Gelre en Berkelland op ontwikkelingslocaties in het verwevingsgebied en in de LOG's).
2. '*concentreren LOG's*': concentratie van vrijkomende productieruimte in geschikte delen binnen de zoekgebieden LOG's in overeenstemming met de ruimtelijke visie.

Binnen deze alternatieven zullen de bovengeschetste scenario's worden doorgerekend.

Referentiesituatie

De situatie waarmee het effect van de verschillende alternatieven wordt vergeleken is de referentiesituatie. De situatie bestaat uit de vergunde situatie en de autonome ontwikkeling waarin alle bedrijven voldoen aan de AMvB-Huisvesting in 2010.

2.9

BEOORDELEN VAN ALTERNATIEVEN

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij leidt tot effecten voor het milieu. Dit zijn overigens niet altijd negatieve effecten, ook positieve effecten kunnen optreden. In het planMER worden de effecten van de alternatieven per thema beschreven.

¹⁹ Dit zijn bestaande agrarische locaties met voldoende ontwikkelingsruimte voor de intensieve veehouderij.

Ammoniakdepositie op natuur

Het planMER presenteert per alternatief de ammoniakemissie en -depositie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in Natura2000-gebieden, Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) en overige natuur. Per alternatief zal een inschatting worden gegeven van de verwachte bedrijfsontwikkelingen en de emissies (toename en afname) die deze opleveren. Met het OPS-model (of een verbeterd model indien dat beschikbaar komt) is vervolgens te berekenen welke toename of afname van ammoniakdepositie deze bedrijfsontwikkelingen veroorzaken. Hierbij zijn autonome ontwikkelingen als AMvB-Huisvesting verdisconteerd.

NATURA 2000

Zoals eerder aangegeven is een toets aan de Natuurbeschermingswet, in de vorm van een voortoets of passende beoordeling, niet nodig. Echter voor het aspect natuur is het wel van belang om het verschil in ammoniakdepositie op de Natura2000-gebieden in kaart te brengen en in perspectief te plaatsen met de huidige achtergronddepositie en met het aandeel vanuit de rundveesector.

In en nabij de gemeenten gaat het om de volgende Natura 2000 gebieden:

1. Korenburgerveen (tussen Lichtenvoorde en Winterswijk).
2. Stelkampsveld (ten westen van Borculo).
3. Teeselinkven (ten noorden van Neede).
4. Zwillbrock (Duitsland).
5. Vogel- en habitatgebied in Duitsland.

Geurhinder

In het planMER wordt gebruik gemaakt van de vergunningssituatie van 1 september 2008. De gemeenten hebben een geurverordening opgesteld voor de bebouwde kom van de kleine kernen in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij. Voor het buitengebied zijn nog steeds de landelijk normen van kracht.

Verkeersoverlast

Bij de verschillende alternatieven voor het vestigingsbeleid voor intensieve veehouderij gaat een verschuiving plaatsvinden van vracht- en personenvervoer. Op basis van standaardkengetallen (KWIN: kwantitatieve informatie) geeft het planMER een inschatting van toename en afname van deze verkeersstromen. Met gebruik van beschikbare gegevens over verkeerspatronen en -trends op de wegen zullen eventueel knelpunten en frictiepunten worden getraceerd en – zo mogelijk – maatregelen worden voorgesteld.

Fijn stof

In het PlanMER wordt, mede aan de hand van een aantal voorbeelden (individuele concentraties) en de beschikbare prognoses ten aanzien van de achtergrondbelasting, nader ingegaan op het aspect fijn stof. Er wordt gebruik gemaakt van de landelijke kaart met achtergrondconcentraties en overschrijdingsdagen. Deze kaart geeft een indicatief beeld van de mogelijke probleemgebieden voor fijn stof. Knelpunten worden vooral verwacht voor pluimveebedrijven en grote varkensbedrijven. Voor deze bedrijven zullen vooral de (individuele concentratienormen) een bepalende factor zijn voor de vergunningverlening.

TOETSINGSKADER FIJN STOF

Het ministerie van VROM hanteert een twee sporen beleid om fijn stof problematiek in de landbouw op te lossen. Dit zijn het saneren van bestaande overschrijdingen en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt bij de verdere invulling van de landbouwontwikkelingsgebieden. In het kader van vergunningverlening zullen de gemeenten rekening moeten houden met de vigerende wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof, de Wet luchtkwaliteit (luchtkwaliteitseisen) en de daarbij horende besluiten en regelingen. Momenteel wordt er gewerkt aan een toetsingskader, verspreidingsmodel en handreiking "fijn stof in de landbouw". De verwachting is dat dit instrumentarium in het voorjaar 2009 gereed is. Het toetsingskader zal, als deze beschikbaar is, in het planMER worden meegenomen.

In het planMER zullen de mogelijkheden van vestiging en uitbreiding van veehouderijen in het plangebied in kaart worden gebracht. Dit geschiedt onder meer door voor aantal situaties (geen nabehandeling, chemische of biologische luchtwasser, combiluchtwasser) de effecten van een standaard veehouderij (gesloten varkensbedrijf met 500 zeugen) op de directe omgeving weer te geven.

Geluid

Door toename van intensieve veehouderij in de LOG's neemt ook de geluidemissie toe. Dit is het gevolg van toename van bedrijfsactiviteiten. De grootste toename van stationaire bronnen wordt met name door de ventilatie veroorzaakt. Ventilatoren bevinden zich aan de buitenzijde van de stallen. De meeste geluidproducerende activiteiten bij intensieve veehouderij vinden verder in pandig plaats. Ook de toename van vrachtverkeer kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen.

Geluidstoe- of afname zal in het planMER gerelateerd worden aan de geluidsgevoelige categorieën: Bebouwde kom, Geluidgevoelige gebouwen en terreinen, Woningen en Stiltegebieden.

Landschappelijke uitstraling

Het planMER zal per alternatief aangeven wat het betekent voor landschap. De resultaten zullen vooral gebaseerd zijn op expert judgement. Waar mogelijk betreft het hier een kwantitatieve beoordeling. Voor het overige wordt de landschappelijke uitstraling kwalitatief beoordeeld.

Archeologie

Voor archeologie wordt een quick-scan uitgevoerd. Deze scan heeft tot doel om met enkele snelle stappen te bepalen wat de archeologische potentie van het plangebied is. Daardoor kan de eventuele aanwezigheid van archeologische resten of een hoge archeologische verwachtingswaarde worden meegenomen in de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Indien zinvol worden de volgende bronnen bekeken:

- De Archeologische Monumenten Kaart (AMK).
- De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW).
- De Bodemkaart.
- Het Archeologisch Informatie Systeem II (Archis II).
- De archeologische beleidsadvieskaart gemeente Berkelland.
- RAAP Rapport 1701 van 12 september 2008.

Water

Het planMER gaat in op de gevolgen van toename van verhard oppervlak als gevolg van nieuwvestigingen en op mogelijkheden voor infiltratie.

WATERBELEID

In de drie landbouwontwikkelingsgebieden liggen geen zoekzones voor waterberging en geen grondwaterbeschermingsgebieden voor de openbare drinkwatervoorziening. Wel ligt er rond de beken die tussen de LOG's lopen, de Slinge, Leerinkbeek, Baakse beek en Veengoot een belangrijke wateropgave vanuit het Waterschap.

Vanuit het waterschap gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen in de LOG's dezelfde eisen als voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de uitbreidingen van dorpen. Deze maatregelen zijn dat grondwaterneutraal moet worden gebouwd en dat piekbelastingen op het oppervlaktewater voorkomen moeten worden. Voor het extra verhard oppervlak (daken van schuren, wegen, parkeren enz.) dient waterberging te worden gerealiseerd. Dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren.

Omdat de intensieve veehouderij waterneutraal opereert (uitgangspunt) is het niet nodig om de effecten voor het waterbeleid, anders dan de toename van verhard oppervlak, in het planMER in beeld te brengen.

Externe Veiligheid

In het plan-MER zal met name gekeken worden naar de eventuele beperking die wordt veroorzaakt door de mogelijke aanwezigheid van buisleidingen in het gebied.

Bodem

De eventuele overlap van de LOG's met het bodembeschermingsgebied, het hydrologische aandachtsgebied of verdroogde gebied wordt in kaart gebracht. Vervolgens wordt bekeken of de status van deze gebieden gevolgen heeft voor de planonderdelen. Op basis hiervan worden de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlakte water (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit) beschreven.

Bij het uitvoeren van de watertoets worden de voor de m.e.r. relevante resultaten opgenomen in het planMER. Ook wordt aangegeven in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

Indien zinvol en noodzakelijk wordt voor de effectbeoordeling gebruik gemaakt van:

- 1 Landsdekkend beeld bodemkwaliteit 2005.
- 2 Bodemkwaliteitskaart Berkelland.
- 3 1°/2°/3° fase saneringsregeling asbestwegen .

HOOFDSTUK 3 Procedure en planning

3.1 OVERZICHT PROCEDURE PLAN-M.E.R.

Voor plan-m.e.r. dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

1. Het opstellen van een notitie c.q. presentatie over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER (het voorliggende document).
2. Raadplegen bestuursorganen met specifieke milieuverantwoordelijkheid en de Commissie voor de m.e.r. over reikwijdte en detailniveau van het planMER.
3. Opstellen van een planMER. In dit geval is dat een rapportage die als bijlage c.q. onderbouwing bij het (ontwerp-)bestemmingsplan wordt gevoegd.
4. Ter inzage leggen van het planMER, waarbij inspraak mogelijk is.
5. Motivering van de rol van het planMER en de inspraakreacties bij de verdere besluitvorming.

3.2 RAADPLEGING

Het bevoegd gezag voor het plan dient de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen planMER te bepalen. Hierbij dient gelet te worden op de elementen waar in een planMER aandacht aan moet worden besteed. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau van het planMER raadpleegt het bevoegd gezag minstens de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen (artikel 7.11b Wet milieubeheer).

De colleges van B&W van Berkelland en Oost Gelre hebben bepaald de volgende instanties te raadplegen:

- Gedeputeerde Staten van Gelderland.
- Burgemeester en Wethouders van de omliggende gemeenten.
- VROM-inspectie.
- LNV regio oost.
- LTO.
- Gelderse Milieufederatie.
- Staatsbosbeheer.
- Natuurmonumenten.
- Zieuwents Belang.
- Mariënvelds Belang.
- Stichting Belangenbehartiging 't Broek.
- Raad van overleg Beltrum.
- Gebiedscommissie Berkelland + Oost Gelre.
- Waterschap WRIJ.
- Rijksdienst Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.
- Regio Achterhoek (t.a.v. de regioarcheoloog).
- Commissie voor de m.e.r.

3.3

REACTIES OP DEZE NOTITIE

Aanvullend op de raadpleging conform wettelijke vereisten, heeft de gemeente ervoor gekozen om in dit stadium ook een publieke inspraakronde te organiseren.

Er is een kennisgeving gepubliceerd die iedereen in de gelegenheid stelt om deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau in te zien en er inspraak op te leveren. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is ook te downloaden van de gemeentelijke website.

Inspraak kan bijvoorbeeld ingaan op de volgende onderwerpen:

- Alternatieven.
- Beoordelingscriteria.
- Suggesties voor de besluitvorming.

Eventuele reacties kunnen per e-mail (m.bluemer@oostgelre.nl) of per post worden aangeleverd aan:

De gemeente Oost Gelre
t.a.v. afdeling REO - mevrouw M. Bluemer
Postbus 17
7130 AA LICHTENVOORDE

of

Per e-mail (U.Linthorst@gemeenteberkelland.nl) of per post aan:
de gemeente Berkelland
t.a.v. afdeling Beleid en Regie - mevrouw U. Linthorst
Postbus 200
7270 HA BORCULO

3.3.1

VERDERE VERWERKING VAN DE INSPRAAK IN HET PLANMER

Het planMER zal gemotiveerd aangeven hoe de inspraak op deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau daarin een rol heeft gespeeld.

Het planMER wordt parallel aan het ontwerp-bestemmingsplan opgesteld, zodat de uitkomsten van het planMER bij de ter inzagenlegging in het ontwerp-bestemmingsplan zijn verwerkt.

COLOFON

NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU BESTEMMINGSPLAN LANDBOUWONTWIKKELINGSGEBIEDEN BELTRUMSE VELD, RUURLOSE BROEK, MARIENVELDE

OPDRACHTGEVER:

GEMEENTEN BERKELLAND & OOST-GELRE

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

ing. P. Hartskeerl
mr. A. Pruijssers

GECONTROLEERD DOOR:

ing. P. Hartskeerl

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. B.P.W. Schlangen

18 december 2008

B02023/CE8/096/000029

ARCADIS NEDERLAND BV
Beaulieustraat 22
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Tel 026 3778 911
Fax 026 3515 235
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.